

Waarnemingen januari, februari, maart 2022

Peter Spierenburg

Waarnemingen zijn overgenomen van www.waarneming.nl. Hier is een volledig overzicht te vinden van de vogels en andere soorten die deze maanden in ons waarnemingsgebied zijn waargenomen.

Papegaaiduikers en Zeekoeten in zwaar weer

In het najaar van 2021 was er een opvallende sterfte onder Zeekoeten en Alken in de centrale Noordzee. Er spoelden veel verzwakte en dode vogels aan op de Schotse, Engelse en Nederlandse kust. De oorzaak is nog steeds onduidelijk. Was het een slechte voedselsituatie, giftige algenbloei of een combinatie? Ook Papegaaiduikers werden getroffen. Op de Nederlandse stranden spoelden tenminste 200 dode vogels aan. Ook in het Noordwijkse waarnemingsgebied gebeurde dat. Op 2 februari vond Gijsbert Twigt een dode Papegaaiduiker op het strand van de Coepelduynen. De vogel was volwassen, wat goed te zien was aan de grote oranje snavel. Dit gold voor vrijwel alle vondsten aan de Nederlandse kust deze winter. Dit maakt de sterfte van deze fraaie vogels nog raadselachtiger. Normaal zijn het juist jonge vogels die de moeilijke eerste

Papegaaiduiker - *Fratercula arctica* (adult winterkleed) 2 februari 2022 Noordwijk - Coepelduynen - strand © Gijsbert Twigt – foto: Wim Langbroek

winter niet overleven. Wel duidelijk is, dat de vogels al op de centrale Noordzee het loodje hebben gelegd. Er zijn nauwelijks waarnemingen van (gezonde) verblijvende vogels in de kustwateren. Dat betekent ook dat het aantal slachtoffers een veelvoud moet zijn van het aantal dat gevonden is. Van de vogels die midden op zee doodgaan, spoelt maar een fractie aan. Op de Britse Eilanden, waar 10% van de wereldpopulatie Papegaaiduikers broedt, wordt dan ook met zorg uitgekeken naar het komend broedseizoen. Dit omdat juist de volwassen vogels getroffen worden, de kern van de broedpopulaties. Het lijkt erop dat de sterfte past in een patroon waarin door klimaatverandering de voedselketen in de Noordzee verstoord wordt. De verspreiding van vissoorten zoals de zandspiering, schuift naar het noorden. Zo raakt een belangrijke voedselbron buiten bereik van de zeevogels. De stranding van Papegaaiduikers laat ook zien dat dit niet alleen in het broedseizoen het geval is, maar dat er ook in

de winter nog onbekende veranderingen in het zeemilieu plaats vinden die de vogels treffen. Opvallend is dat, anders dan bij de Zeekoeten, de sterfte bij de Papegaaiduikers de hele winter tot in maart door lijkt te zijn gegaan.

Ook olie in het spel

De sterfte onder de Zeekoeten startte al in de vroege herfst. Vanaf begin december stopte het aanspoelen. Bij de Alken ging het nog iets langer door en spoelden de laatsten half december aan. Pas eind januari kwam er een nieuwe golf op gang. In Noordwijk spoelden opnieuw 29 Zeekoeten en 5 Alken aan. Dit was vergelijkbaar met de eerdere aantallen in de herfst (29 Zeekoeten en 9 Alken). Eind februari stopte dit weer, met de laatste Zeekoet op 26 februari en de laatste Alk op 11 februari. De oorzaak lijkt wel anders dan in het najaar. In de winter zaten er grote aantallen Zeekoeten voor de kust. Dit was vooral te zien in de periode met harde wind in de tweede week van januari en rond de drielingstorm van 16 t/m 21 februari. Deze leidden ieder tot een aantal dagen met massale verplaatsingen. Van 8 t/m 11 januari vlogen er dagelijks meer dan 1000 Alk/Zeeoeten langs de zeetrekhut, met de piek op 9 januari met 6600 vogels. Van 13 t/m 19 februari waren het er opnieuw honderden, met een maximum van 1500 op 15 februari. De nieuwe golf van aanspoelen startte eind januari rond de passage van de zware storm Corrie. Deze heeft waarschijnlijk de verzwakte vogels uit het groot aantal aanwezige vogels op de kust doen stranden. Het is moeilijk te zeggen in hoeverre dit nog de naweeën waren van de eerdere tik die de vogels al in de nazomer en vroege herfst hadden gekregen. Maar het is natuurlijk mogelijk dat de storm de toch al kwakkelende vogels alsnog fataal is geworden. Het gevaar kwam deze winter ook van meerdere kanten. In de storm Corrie raakte het Duitse vrachtschip Juliette D. op drift en stranding op de Zuid-Hollandse kust kon ternauwernood worden voorkomen. Een week

Zeekoete – met olie 21 februari 2022 Katwijk aan Zee - strand © Joas de vreugd

later waren er van Wassenaar tot Zandvoort veel berichten over aangespoelde bolletjes olie. Of het vrachtschip hier de oorzaak van was, bleef onduidelijk, maar wel zagen we een beeld dat we lang niet meer hadden gezien. Een deel van de Zeekoeten die aanspoelden, had ook olie op de veren. De aantallen stonden in geen verhouding tot die uit het verleden toen er geen winter zonder olie voorbij ging. Maar het was deze winter wel een stapeling van problemen voor de Zeekoeten en Alken.

Opvallend was dat vanaf de eerste week van februari ook veel vogels die op het strand hun voedsel zochten met de olie in aanraking kwamen. Van Drieteenstrandloper, Scholekster, Zilvermeeuw, Kokmeeuw, en Stormmeeuw liepen er individuen rond met olie op de veren.

Rondzwervende Kleine Burgemeesters

De stormen van eind januari en februari gooiden veel voedsel voor meeuwen op het strand. Grote groepen Zilvermeeuwen en Kokmeeuwen deden zich tegoed aan de aangespoelde zeesterren en zwaardschedes. Vanaf midden februari doken er op verschillende plekken langs de kust Kleine Burgemeesters op. Mogelijk werden deze aangetrokken door de overvloed aan voedsel, maar wellicht werden ze ook meegevoerd met de stormen. De meeste Kleine Burgemeesters overwinteren dicht bij hun broedgebieden bij Groenland. Elk jaar steken er vogels de oceaan over en arriveren dan in wisselende aantallen aan de kusten van Noordwest-Europa. In Nederland wisselt het aantal Kleine Burgemeesters sterk van jaar tot jaar. Er overwintert altijd wel een enkele, vaak in de stad. Amsterdam en Den Helder zijn plekken waar ze nogal eens opduiken. Zo zat er deze winter ook één in Leiden. Dit was een derdejaars vogel, waarschijnlijk dezelfde als die het jaar ervoor ook al af en toe gezien werd. Hij was heel plaatstrouw en was vaak op dezelfde schoorsteen te vinden. Af en toe deed de vogel een uitstapje naar de Binnenwatering en het strand van de Coepelduynen. Daar werd hij in januari een aantal keer gezien. Vanaf februari kreeg de vogel gezelschap van meerdere nieuwelingen. Bijzonder was de adulte vogel die op 2 februari even op het strand van de Noordduinen aanwezig was (AK). We zien meestal onvolwassen vogels. Op 7 februari bleken er rond de Uitwatering minstens twee andere vogels rond te hangen (AM): de 'Leidse' vogel en een tweedejaars. Het is niet altijd makkelijk tweedejaars en derdejaars vogels te onderscheiden. Je moet dan de kleur van de iris zien, wat een hele opgave kan zijn als de vogel druk aan het foerageren is. Dus regelmatig was er verwarring om hoeveel vogels het eigenlijk ging. Naast de 'Leidse' vogel zwierf ook bij Bloemendaal een derdejaars rond die ook ons strand leek aan te doen. Een vierdejaars in de Binnenwatering op 11 februari was wel duidelijk weer een andere vogel (JR). Uiteindelijk kwam er pas de dag na het kwartaal duidelijkheid toen Casper Zuyderduyn op het strand van de Noordduinen drie Kleine Burgemeesters bij elkaar zag: een tweedejaars en twee derdejaars - 'Leiden' en 'Bloemendaal' samen. Met de 4^e jaars en de adult er bij hebben dus minimaal 5 Kleine Burgemeesters dit kwartaal in hun omzwervingen het Noordwijkse strand en de Binnenwatering Katwijk aangedaan.

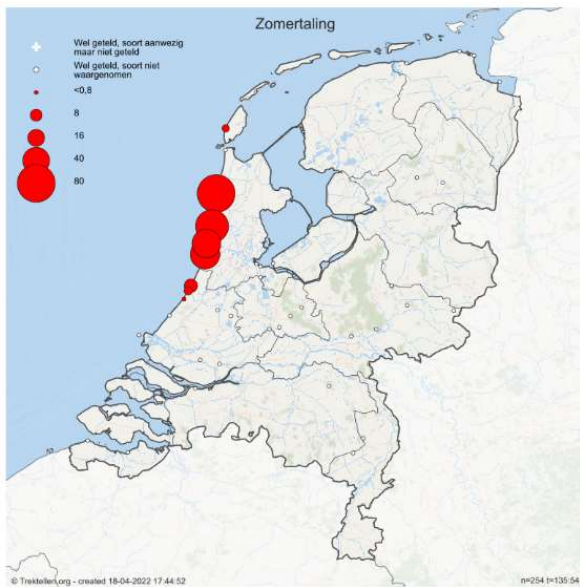
*Kleine Burgemeester - (tweede kalenderjaar) 1 april 2022
Noordwijk - Noordduinen - strand © Casper Zuyderduyn*

*Kleine Burgemeester - (derde kalenderjaar) 1 april 2022
Noordwijk - Noordduinen - strand © Casper Zuyderduyn*

Vroege Zomertalingen

Vanaf eind februari tot midden maart was er een periode met aanhoudende zuidoostenwind. Dit bracht al een vroege eerste lichter zomergasten. Voor Blauwborst en Zomertaling hadden we zelfs de vroegste aankomsten ooit voor ons waarnemingsgebied en Oeverzwaluw evenaarde de vroegste datum. Voor Zomertalingen is het altijd weer spannend deze in het voorjaar te zien. Ze zijn in Nederland schaars en in ons waarnemingsgebied hebben we maar een heel kleine broedpopulatie. Er is niet zomaar een plek aan te wijzen waar ze jaar in jaar uit terug komen. Daarbij komt dat de soort

gevoelig is voor droge jaren in het overwinteringsgebied in West-Afrika. Onze broedvogels overwinteren daar in de overstromingsvlaktes van de Senegal en de Niger rivieren. Ze zijn daar niet alleen. De Zomertaling is weliswaar schaars in Nederland, wereldwijd is het één van de meest algemene soorten eenden. In West-Afrika overwinteren zo'n 1,5 miljoen Zomertalingen, grotendeels uit de veel grotere Russische populatie. In droge jaren blijven er in deloedvlaktes maar weinig poelen met water over. Ze hebben dan niet alleen moeite voldoende eten te vinden om op te vetten voor de lange trektocht, ook zijn ze dan kwetsbaarder voor jacht door de lokale vissers. Daarom is het altijd weer een feest om de eerste Zomertalingen in het voorjaar terug te zien. De eerste twee passeerden dit jaar al op 28 februari de zeetrekthut en waren daarmee de vroegsten ooit. Dit bleek een voorbode voor een vroege aankomst in heel Nederland. Zowel in de gegevens van Sovon Liveatlas als in trektellen is een piek in aantallen te zien, die twee weken vroeger valt en hoger is dan in andere jaren. Langs de zeetrekthut trokken op 9, 16 en 23 maart opnieuw Zomertalingen. Vooral de 16^e was een goede dag. Langs de Noord-Hollandse kust passeerden toen 80

Zomertalingen. Bij Noordwijk waren dat er acht. Dit is een bekend patroon in het voorjaar met zuidoostenwind: de aantallen eenden nemen toe naarmate je verder noordelijk zit langs de Hollandse kust. In deze periode van doortrek verbleef er ook een man Zomertaling op een ongebruikelijke plek: op 23 en 24 maart in de kwelsloot langs het Zwarte Pad Katwijk en op 25 t/m 29 maart in de waterberging in De Klei. Zomertalingen vind je in het voorjaar eerder in Polder Hoogeweg, de Elsgeesterpolder of de Vogelsloot in de Zwetterpolder dan in watertjes als deze. De reden van de vroege aankomst is niet heel duidelijk. Het regenseizoen in West-Afrika was gunstig, dus de aantallen waren waarschijnlijk goed. In het voorjaar trekken de meeste vogels uit West-Afrika via Zuidoost-Europa naar de Russische en Siberische broedgebieden. Mogelijk heeft de aanhoudende zuidoostelijke stroming een groter deel van deze hoofdstroom richting ons land gevoerd dit jaar.

Maandoverzicht

januari

Het jaar startte zeer zacht. Onder invloed van een westelijke stroming werd het al snel kouder, met wisselvallig weer en vaak veel wind. Op 5, 9 en 20 januari trok de westen- tot noordwestenwind aan tot windkracht 6-7. Vanaf de 10^e werd het weer onder invloed van een hogedrukgebied rustiger. Het was vaak mistig en grijs. Op de laatste dag van de maand trok de storm Corrie langs.

De overwinterende **Dwerggors** was de hele maand aanwezig in het Vinkeveld (BS ea). Ondanks de zachte winter waren er weinig overwinterende zomervogels. Er was maar één overwinterende **Roodborsttapuit**, bij het Achterhaasveld in de AWD (PN ea). In Noordwijk aan Zee zat op 7 januari een **Zwarte Roodstaart** (JG). Op 6 plekken werden overwinterende **Tjiftjaffen** gezien. De eerste zong al op 28 januari in Rijnsoever Katwijk (AM). Langs de Leidse Vaart bij Oud Leeuwenhorst riep op 18 januari een **Siberische Tjiftjaf** (MW EM). Op verschillende plekken doken **Witte Kwikstaarten** op, met overwinterende groepen in de Elsgeesterpolder (max 20 MG) en aan de Achterweg (max 14 HL). Dat zijn relatief lager aantallen ten opzichte van afgelopen jaren. Wintergroepen van Geelgors en Ringmus ontbraken, met van ieder maar één waarneming: een **Geelgors** overvliegend over de Noordduinen op 17 januari (CZ) en een **Ringmus** in Noordwijkerhout op 28 januari (JHo). In de Coepelduynen overwinterde een groep **Kneuen**, met maximaal 43 op 1 januari (PS). Tot het midden van de maand was er een slaapplek van **Halsbandparkieten** langs de Weterkingkade, Noordwijk-Binnen, met een maximum van 276 op 6 januari (JD). In de zeetrekthut begon het jaar goed met op 1 januari een langsvliegende **Roodhalsfuut** (JD HO) en een **Parelduiker** in zee (PS JD HO). Ook op 7 en op 9 januari was er een Parelduiker aanwezig (JD PS). Op 3 januari wist een **Grote Jager** op spectaculaire wijze een langsvliegende **Brandgans** te doden (JD HV). Op 8 en 9 januari vloog er ook een Grote Jager langs (JD). De harde wind van 9 januari voerde grote aantallen zeevogels langs de hut. De teller kwam tot meer dan 6600 **Alk-Zeeoeten**, 1074 **Roodkeelduikers**, 271 **Jan-van Genten** en 350 **Drieteenmeeuwen** (JD ea). In zee voor de Coepelduynen zaten op 15 januari meer dan 1000 **Futen** (PS). Hier zat op 16 januari een **Geoorde Fuut** tussen (AE). Na de stormen spoelden er veel schelpen en zeesterren aan op het strand. Op 24 en 25 januari trok dit een grote groep van 500 **Drieteenstrandlopers** aan op het strand van de Coepelduynen (MD AM). Op 28 januari zaten er duizenden **Zilvermeeuwen** op het strand, met minimaal 2500 voor de Coepelduynen (RR) en 5000 voor de Noordduinen (JH). Op 14, 25 en 28 januari was een derdejaars **Kleine Burgemeester** aanwezig bij de Uitwatering van Katwijk (AM ea). Op 24 januari zat er een **Grote Burgemeester** op het strand van de AWD (EM). Verder zat er op het strand van de Noordduinen en de Coepelduynen vanaf 21 januari regelmatig een adult en een tweedejaars **Zwartkopmeeuw** (CZ AnM). Op 11 januari zwom er een **Topper** in de Uitwatering van Katwijk (GT). Op 7 januari vloog er een **Kerkuil** langs de N206 langs de AWD (HN). Op 22 januari vloog er een **Raaf** over het Langeveld (HO NM HL). De eerste **Boomleeuwerik** zong op 17 januari in de Coepelduynen (JHa). Op 30 januari meldde het broedpaar **Slechtvalken** zich weer op de toren van Leeuwenhorst (RJ). Op 2 januari liep er een **Wezel** in de zeereep van de Astridboulevard (HO).

februari

De maand februari was zeer zacht. De westelijke stroming bracht regelmatig veel wind. Tussen 16 en 21 februari passeerden er drie stormen, de 'drielingstorm'. De middelste van de drie, Eunice, was de zwaarste sinds 1990. De westelijke stroming bracht naast een relatieve hoge temperatuur ook veel regen. Op 20 februari viel er in de kuststrook 20-40 mm regen. Pas de laatste twee dagen van de maand ging de wind even naar het zuidoosten.

De **Dwerggors** bleef t/m 25 februari aanwezig in het Vinkeveld (BS ea). Hier zaten ook 30 **Rietgorzen** op 12 februari (WBo). In de Noordduinen rond de Duindamse Slag vlogen tot 23 februari 2 **Geelgorzen** rond (CZ EM). Op 1 februari zat er een **Siberische Tjiftjaf** bij het Wantveld Katwijk (GT). De grote groepen meeuwen bleven aanwezig tot het midden van de maand, met zo'n 4000 **Zilvermeeuwen** op het strand van de Coepelduynen op 13 februari (AM). Op het strand van de Coepelduynen en van de Noordduinen waren minimaal twee verschillende **Kleine Burgemeesters** aanwezig, een tweede en

Dwerggors - 19 februari 2022 Noordwijk - Vinkeveld © Joost van der Sluijs

Stern passeerde op 19 februari (PS JD). Op 28 februari trokken 2 **Zomertalingen** langs, de vroegste ooit voor de telpost en ons waarnemingsgebied (JD). De eerste **Veldleeuwerik** zong op 5 februari in de Noordzijderpolder (SP). Het paar **Ooievaars** in de Bronsgeest bleef de hele winter aanwezig en bezocht vooral Polder Hoogeweg. Op 15 februari waren ze aan het bouwen aan het nest (BS). In de Noordduinen zat op 23 februari een **Kruisbek** (CZ). Op 27 februari waren er 2 **Tureluurs** aanwezig in De Klei (JVr). Vanaf de 25^e was hier ook een paar **Tafeleenden** aanwezig, op de broedlocatie van vorig jaar (BS). Op 13 februari vloog een **Smelleken** over Polder Hoogeweg (JD). Op 27 februari zat de eerste **Rouwkwikstaart** in de Coepelduynen (JHa).

Kleine Burgemeester - (adult winterkleed) 2 februari 2022 Noordwijk - Noordduinen - strand © Arie Kolders

Op 12 februari vloog de eerste vlinder van het seizoen: een **Dagpauwoog** in de Haasvelderduinen in de AWD (TR)

maart

De maand maart was droog en haalde een record wat betreft zonuren. Een groot deel van de maand zat de wind in het zuidoosten. De temperaturen liepen regelmatig al flink op, met name rond de 22°. Vanaf 25 maart draaide de wind naar het noorden. De maand eindigde met een plotselinge koude periode die in april zou doorzetten, inclusief late sneeuw. Van een vroeg voorjaar belandden we hiermee uiteindelijk in een koud voorjaar.

Zomertaling – 24 maart 2022 Katwijk aan Zee - Zwarte Pad
© Joas de vreugd

De eerste **Lepelaar** liep op 2 maart in Polder Hoogeweg (AMe). Op 13 maart trok een groep van 15 over het strand naar noord (CZ). De eerste 4 **Grutto's** liepen op 5 maart in de Elsgeesterpolder (WBo). Op 16 maart vloog een groep van 20 **Kemphanen** langs de Noordduinen (CZ). Een vroege **Zwarte Wouw** trok op 5 maart over de Noordduinen naar noord (BS). Op 19 maart volgde er één over Sollasi (RJ). Op 29 maart zat hier een **Raaf** (RJ). Een **Velduil** vloog op 25 maart over de zeereep van de Coepelduynen (MD). Op 18 maart vlogen 4 **Casarca's** over de AWD (ML). In de Elsgeesterpolder stond op 12 maart een **IJslandse Grutto** (RG). Een tweedejaars **Kleine Burgemeester** zat op 4 maart voor de zeetrekhut (JD), vloog op 5 maart over het strand van de Coepelduynen en zat op 27 maart bij de Binnenwatering (AE). Langs de zeetrekhut vloog op 3 maart een **Roek** (JD HV) en op 26 maart één over de Noordduinen (CZ). De trek van eenden was niet sterk gepiekt.

Op 6 maart vlogen 6 **Brilduikers** (JD) langs de zeetrekhut, op 23 maart 75 **Slobeenden** en op 31 maart 410 **Smienten** (JD HV). Er was de hele maand flinke doortrek van **Kluten**, met een maximum van 132 op 8 maart (JD HO). Op 11 maart passeerden 2 vroege **Bruine Kiekendieven** (JD) en op 20 maart een vroeg **Smelleken** (JD). Op 11 maart vloog ook een **Kleine Plevier** langs (JD HV). Voor de zeetrekhut zat op 14 maart een **Geoorde Fuut** (JD). Op 20 maart was er met oostenwind goede doortrek van **Bonte Strandlopers** met 962 vogels (JD HV). Op 23 maart passeerde een man **Krooneend**, een **Zwarte Ruiter** en 1250 **Kokmeeuwen** (JD DT). Op 29 maart vloog de eerste **Visdief** van het seizoen langs (JD HO HL). Met het zachte weer en de zuidoostelijke stroming die tot 24 maart aanhield, was er een aantal zeer vroege aankomsten. Op 12 maart zong in De Blink de eerste **Blauwborst** (RE) Dit is de vroegste voor het Noordwijkse waarnemingsgebied ooit. De eerste **Zwartkop** zong op 14 maart in Noordwijkerhout (FS). De eerste **Oeverzwaluw** van het seizoen vloog op 18 maart over de AWD (ML) een evenaring van de vroegste datum tot nu toe. Vanaf 22 maart was er de doortrek van de eerste **Zwarte Roodstaarten**, met op 22 maart 2 bij de Puinhoop (AMe) en op 23 maart 2 bij de zeetrekhut (JD HV DT). Op 23 maart zong de eerste langs de Wilheliminaboulevard (JF). Op 24 maart zat de eerste **Tapuit** in de zeereep van de Coepelduynen (AMe). Op 27 maart zat al de eerste **Gekraagde Roodstaart** in de AWD langs het Oosterkanaal (EM). Ook dit is de vroegste ooit voor Noordwijk. Die dag vloog ook de eerste **Boerenzwaluw** van het seizoen over het Vinkeveld (NA). **Beflijsters** trokken al in de laatste week van maart door, met op 25 maart de eerste in de Coepelduynen (MD), gevolgd door 2 in de AWD op 26 maart (HL) en op 30 maart al 3 in de AWD in het Wolfsveld (KV). Op 14 maart liepen er 4 **Rouwkwikstaarten** in het Vinkeveld (JVr). Op 27 maart liepen er 51 **Hazen** in de Elsgeesterpolder (RR). Op 10 (BP) en 25 maart (HB) zat er een **Grote Vos** in AWD Sasbergen.

Waarnemers

AE	Arjan van Egmond	HN	Hans de Nobel	ML	Martijn Los
AK	Arie Kolders	HO	Hanneke Oltheten	MW	Maarten Wielstra
AM	Annelies Marijn	HV	Hein Verkade	NM	Nika van den Meiracker
AMe	Arnold Meijer	JD	Jelle van Dijk	NA	Noël Aarts
BP	Bep van Pelt-Verkuil	JF	Jaap Faber	PN	Pim de Nobel
BS	Bas van Schooten	JH	Jan Hendriks	PS	Peter Spierenburg
CZ	Casper Zuyderduyn	JHa	Joël Haasnoot	RE	Ruurd Eisenga
DT	Diny Thibaudier	JHo	Joost den Houdijker	RG	Reinder Genuït
EM	Ezra Mandemaker	JVr	Joas de Vreugd	RJ	Rob Jansson
FS	Frank-Peter Scheenstra	KV	Koene Vegter	RR	René van Rossum
GT	Gijsbert Twigt	MD	Menno van Duijn	SP	Sven Pekel
HB	Han Buckx	MG	Mariska de Graaff	TR	Tineke van Rijn
HL	Hugo Langezaal	JR	Job de Ridder	WBo	Wijndeldt Boelema

bron: www.waarneming.nl

